

Naročnina:	Letno	polletno	četrtno
ITALIJA	10-40	5-20	2-60
INOZEMSTVO	18-20	9-10	4-60

Uredništvo in upravnništvo: Trst, Via Maiolica 10-12. Telefon 1590. Uradne ure za stranke ob ponedeljkih in petkih od 10-12. Oglasi: Za vsak mm visokine ene kolone v širokosti 63 mm: finančni oglas 1 L, osmrtnice, zahvale, poslana, vabila 80 cent., trgovski, obrtniški oglas 60 cent. — Plaša se vnaprej. — Posamezni izvod 20 cent.

Trst, 6. decembra 1923. — Leto IV. — Štev. 191.

Glasilo Komunistične stranke Italije

Socialdemokracija-komunizem

Nasprotje med Marxom, učenjakom, ki je najbolje proučil gospodarstvo kapitalistične družbe, in med Lassalom, ki je prvi pričel veliko propagando proti takemu gospodarstvenemu redu, je precej znano. Bistveno je to nasprotje isto kot ga vidimo tudi danes, pol stoletja po smrti ognjevitiga Lassala, padlega v dvoju radi — ljubezni, med komunizmom in socialno demokracijo. Koristilo bo, če si ta načelna nasprotja nekoliko ogledamo.

Lassal je videl rešitev delovnih slojev v zadrugi, strokovnih organizacijah in v zavojenju parlamenta potom volitev. V te tri smeri je razvil svoje silne agitacijske delo ter razvaloval predsedanski Nemčijo (umri 1. 1864). Prizadevanje je dobilo ime: socialdemokracija. Kdor išče besedi smisel, vidi hitro, da je to beseda zgrešena. «Demokracija» pomeni vlado ljudstva, večino človeštva, «socialna» pa znači «družbena» sploh. Saj demokracija ne more biti drugačna kot ljudska, družbena!

Marx se je socialdemokratskim naukom upri na vsej crti. Zanj obstoji osnovna resnica: današnji družabni red je zgrajen na gospodarskih koristih, in kadar razpolaga s proizvodnimi sredstvi, gospodari tudi s človekom in z vsemi njegovimi ustanovami. Gospodarska sredstva ima v rokah manjšina, ki se bolj in bolj krepi. Ker so pa gospodarska sredstva vseslobojna, ima tenka družabna plast v rokah tudi največjo organizacijo za vzdrževanje takega reda, ima v oblasti državo. S poslednjo popolnoma obvladuje vse narokrog in je torej docela gospodarka zadrugiškega in strokovnega gibanja, kakor tudi parlamenta. Zato ne more biti izboljšana za delovne sloje, dotle, neomejeno oblast nad vsem dejanjem dokler ima ta tenka meščanska plast ljudstva, zato je treba zavzeti državo.

Vzlic temu jasnim naukom se je socialdemokracija naglo razvijala po vsej Evropi. Čim več je bilo kje delavstva, tem hitreje je naraščala njegova moč. Zadržništvo se je razcvetovalo, kajti številno delavstvo z ugodnimi gospodarskimi razmerami je tudi krepka gospodarska sila. Strokovne organizacije so se širile na vse močnejše branje, tudi število je postajalo moč. V parlamentu je prihajalo vedno več socialdemokratskih poslancev.

Delovni sloji so si s trdo borbo pridobili nekaj deleža na moči meščanske države. Z delavsko zakonodajo so si olajšali tudi gospodarsko in pravno stanje, in če bi se meščanska država lahko neprestano tudi gospodarsko dvigala, bi postal družabni red sešomara lahko naravnost vzoren. Toda ekonom Marx je dobro videl. Tudi nekateri iz delovnih slojev so si pomagali, ali večina je vendar ostala nizko doli, gospodarsko, pravno in kulturno. Demokracija ni hotela biti, prišla pa je preizkušnja: svetovna vojna.

Kapital je pokazal svojo podkupovalno moč. Strokovni tajniki delavstva so bili sijajno plačani in niso marali v vojno. Črv, ki gloje moderno meščanstvo, želja po udobnem in lahkem življenju in uživanju, liberalizem, je razjedel tudi njih. Socialdemokratski poslanci tudi niso bili voljni nesti glave v klavnice, velike zadružne organizacije so obsegale stotine lepizvežih upraviteljev. Prišla je svetovna vojna, prislo je veliko izdajstvo.

Meščanstvo se je zballo puntarskih množic ter se je zvezalo z njihovimi voditelji. Strokovni tajniki in socialdemokratski poslanci so postali ministri in zaupniki vlade ter so poslali množice, ki so jim bile zaupale, v boj za «domovino». Le redki so šli sami v mešč. Celó med Nemci je le mladi poslanec Frank bolje znan, ki je sel protovoljno proti Franciji in padel pod Lutichom. Na varnem je bilo lepše. Delavske zadruge pa so si prevzele v službo državne prehrane in vojnega opremljanja, da se je preprečilo uporiško valovanje delavstva. Kapitalu se je veliki podkup posrečil.

Treba je bilo velike vojne, da je pokazala praznoto Lassalovstva in tudi vso njegovo pogubnost. Strokovnost, zadrugištvo, parlament niso cilji, ampak sredstva in tudi kot taka celo bolj škodljiva kot koristna delovnemu ljudstvu. Če reakcija, meščanstvo meščanstva, ta sredstva danes uničuje, dela iz strahovalnih namenov. V resnici bi priznavaš državi bolj koristilo kakor koristi rušenje tej ustanovi, ki so služila za podkupovanje najbolj sposobnih moči izmed delavstva. S korupcijo in sirjenjem gnolbe v delavskih vrstah, predvsem med voditelji, bi meščanstvo veliko več doseglo kot z ognjem in mečem. Vsekakor pa je Lassalovstvo z nauki vojne izpreglo, in če se socialdemokracija se vedno uveljavlja v več državah Evrope, je to pripisoval-

Pod zidini hotela....

Wallenstein se je boril pod zidovi Magdeburga, Suvorovski pod zidovi Varšave. Drugi so se bili pod Sebastopolom, pod Plevno, pod Verdunom in se drugo. Mnogo krvi je preteklo, mnogo življenj je ugasnilo, mnogo junastev se je izvršilo. Ali so bila junastva potrebna in žrtve koristne, kdo bi zdaj vprašal po tem! Dejstva so, da so se junaki borili in da so bili to vroči dnevi, kakor je dejstvo, da se je gospod Giunta boril pod zidini hotel Balkana. Povedal je sam vsemu Rimu in nimamo vzroka, da mu ne bi verjeli. Ni prvič povedal, a povedal je lahko, zakaj junastvo je bilo veliko in spravi v senco Wallensteina izpod Magdeburga in Suvorovskega izpod Varšave. Hotel Balkan je bila namreč ena prvih utrdb sveta, opremljena s strašno artiljerijo, ogromnimi kazematami, z miniranimi polji, volejmi jamami in s spanjolskimi jezdecji. In pod zidini hotel Balkana je bil svet takega junastva. Boril se je in vodil naskok in morda mu je pomagal sam Rainis, ki se je tudi udeleževal junastvskih podjetij. Dejanja, vredna zlate svetinje, pod zidini hotel Balkana....

Ti epični časi so presli. Po zakonu taki epični časi niso dovoljeni, a da so večji od zakona, o tem nihče ne dvomi. Ta revolucionarna dejanja sploh ni sodnikov, kakor se ne more soditi revolucija. Zato nam se v glavo ne pade, da bi klicali sodnika na plan, dasi jih je še preveč. Le to omenjamo, da je takrat skočil človek iz tretjega nadstropja in udaril v glavo ob tlak. Ubil se je. Ali je bilo treba skočiti ali ne, ne vprašamo. Ta človek je bil sojen in je sodil, zato ni treba, res ni treba sodnikov....

Komunistična stranka pred rimskim sodiščem

Kar smo obljubili moramo tudi izpolniti čeravno vemo, da nam bo delal hude skrbi skromni prostor, ki z njim razpolagamo.

18. oktobra se je pričela v Rimu sodnijska obravnava proti 31. komunistom, ki so bili aretirani v mesecu februarju pod pretezo, da so organizirali protidržavno zaroto. Med obtoženci je mnogo članov izvrševalnega odbora Komunistične stranke, med njimi znani sodrugi Bordiga, Fortichiarri, Terracini, Grieco, Gramsci, Tassa, Berti in drugi. Sodijska obravnava se je izpremenila v proces proti komunistični stranki in njenemu delovanju. Zato je naravno, da so postale izjave obtožencev politično vazne. Poleg tega so izjave sodrugin, ki so prišli na procesu do besede, tako globoko komunistične in tako vazne, da je dobro ako jih podamo v prevodu našim čitateljem katere naprosamo, da razsiro med delavce in kmete zlasti one številke našega lista v katerih bodo imenovane izjave objavljene. Prvi je prišel do besede

sodrug Amedeo Bordiga

Na vprašanje ali, se čuti krivega, je sodrug Bordiga odgovoril takó:

«Jaz in moji sodrugi se ne čutimo krive. Odklanjamo obtožbo in tajimo obstanek zločinske organizacije, ki je ni bilo in je ni moglo biti.

Mi komunisti, kadar odklanjamo, kakor v sedanjem slučaju, sodnijsko obtožbo, se lahko nahajamo v različnih položajih. Naj se mi dovoli, da to pojasnim kar želim obrazložiti vzroke vsled katerih sedanjó obtožbo kategorično odklanjamo.

Politične dolžnosti in naloge naše stranke so take, da zamorejo priti komunisti s svojim delovanjem v navskrajše s zakonitimi dolžbami te ali one države. Vzroki našega nauka, naša taktika ter zgodovinski in mednarodni značaj našega gibanja, ki gre preko vseh državnih meja in preko ograj tega ali onega režima, vse to lahko povzroči, da v gotovih okoliščinah pri izvrševanju svojega programa pridemo lahko v konflikt z gotovimi zakoni. Priznamo odkritost, da v gotovih za take nastopne zrelih razmerah zamore naša stranka tudi pripraviti zaroto. Toda v zadevi radi katere moramo odgovarjati, v sedanjem položaju Italije in v sedanjem zgodovinskem trenutku pravimo, da teh zarot ni bilo in s tem tajimo tudi dejstvo radi katerega se nas hoče soditi. To trdimo ne da bi hoteli utajiti ali zatajiti svoj program, tisti program, ki opravičuje obstanek naše stranke koja se razlikuje od drugih strank v tem, da se obrača do razreda delavcev opozarjajoč jih, da je popolna osamosvojevanje mogoče le potom ostrega konflikta med organizacijo proletariata in vladajočim razredom in da zamore tak konflikt zavzeti tudi nasilne oblike. Mi priznamo, da homo v gotovem trenutku izvršili zločin upora proti državnim silam. Smo pa tudi izključili in dokazali, da tega Komunistična Stranka Italije ni storila v dobi o kateri govori obtožnica.

Zarotništva ni bilo

Naše izjave postanejo jasne ako se jemlje v postev objektivne in subjektivne pogoje delavskega gibanja. V letih 1921 in 1922. smo se nahajali v položaju ki ni dovolil proletariatu v Italiji, nobene ofenzive. Obratno je res, da je moral naš proletariati v onih letih ostati v defenzivi. Nasprotniki so se vedno bolj organizirali in so se borili z uspehom proti delavstvu. Naša stranka, ki v proletarskem gibanju predstavlja skrajno predstražo, se je nahajala v položaju, da ni mogla misliti na uresničitev svojega programa. S tem nečem trditi, da nismo imeli namena izvršiti kaj koristnega v doseg svojega programa. Obratno. Volja je bila dobra in mi bi bili kaj radi se podali v gibanje. Ali manjkali so pogoji po katerih bi bilo takó gibanje uspešno. Mi torej ne tajimo namenov, ne tajimo naše teorije in taktike. Pravimo samo, da v danih razmerah nismo izvršili zločinov radi katerih smo obdolženi in pravimo, da teh zločinov enostavno nismo mogli izvršiti.

Zločinsko udruženje

Obtožnica pravi, da sem bil član zločinskega udruženja. Lahko se zgodi da v gotovem položaju izvršimo vsled strankinih potreb nekaj radi česar bi se nas lahko poklicalo na odgovor pred sodišče in se lahko zgodi, da bi mi v svrhu obrambe taka dejanja tajili čeravno bi vedeli, da so bila izvršena.

Kar se tiče zločinskega udruženja, v katerem se trdi da sem bil udeležen, odgovorim sledeče:

V druganjih za to zrelih razmerah je mogoče, da izvršimo radi strankinih potreb dejanje vsled katerega bi se nas go-

„Lahko se zgodi, da v gotovem položaju izvršimo, vsled strankinih potreb nekaj, kar je po meščanskih zakonih kaznjivo. Priznavamo to, ker Kom. stranka ne prikriva svojih namenov. V sedanjem momentu pa ni bilo mogoče izvršiti takih dejanj in je že radi tega obtožba nesmiselna.“ (Iz govora sodr. Bordige pred sodiščem).

Mimogrede

Španski kralj in kraljica sta v preletenih dneh prišla v Italijo na velike obiske. Ni, da se nebi zmenili, kadar se kralji in kraljice zganajo iz svojih blagov in se ponizajo do naroda. In se celo do tujega naroda. Dogodek je takó: zlatimi erkanmi zapisan in z dogodkom samim postane zgodovinsko ose, kar zadevja kralja, kraljico in njihove toalete, njihove kretnje in njihove besede, ki so tem bolj pomembne čim bolj so redke. Vse je bolj izrazito politično, narodom koristno in velevažno. Tudi sprejema, tudi poseti in banketi. Govorance se celo posebej. Vsaka kretnja kronane dvojice je fotografirana. Vsaka beseda hitro zabeležena. Moderno časopisje ima pa nalogo vse te reči ljudstvu dopovedati. Zakaj ljudstvo ali narod mora vedeti, kako in s kakimi viličami je šel na uradnem banketu naboden kos pečene putke. Mora vedeti, da je španski kralj v rimskem muzeju opozoril samega sebe na napis proti kraljem, da si je rekel, da morajo kralji prvi spoštovati zakone in da je vrget takó od sebe čik, ki ga je muzejski sluga takó pobral in shranil kot relikvijo. Španski kralj ve, kaj je oltka, zato je razumel takó, ko je čital, da se v muzeju ne sme kaditi. Muzejski sluga je pa tudi spoznal važnost kraljevega čika. Tak čik postane lahko viden dokument zblizanja med narodi in kdo ve kaj se vsega.

Ampak španski kralj ima smolo. Doma je revel pristiljen rabiti svinečne konfete proti velikim razbojnikom ala Ferrer, ki je hotel ljudstvo celo izobraziti. Od Ferrerja naprej gre črta rdeča ko kri skozi vsa leta vladanja Alfonza XIII. Španski kralj ni šment. Tudi stari bogovi so se redili s človeškimi žrtvami. V Italiji ni dobil krvavih žrtev. Zato je bilo treba, da je italijanska oblast zaprla nad desetisoč poslenih ljudi, ki v življenju še niso imeli opravka s sodnijo.

Ampak novi bogovi zahtevajo žrtev. Zlasti kadar se ponizajo do naroda. Kaj ne bi bilo bolje, da se ne bi španski kralji ponizali med ljudstvo? Doma naj ostanejo zakaj... ako bi bili šli se v druga italijanska mesta, mati domovina bi imela premalo temne za vse puntarje in nezadovoljce.

To pa bi bila prevelika sramota.

Tolstojanstvo?

Gospa Ptikova izjavlja v svojem dolgem in širokem »Kriminalu«, da se res ni mogla ogreiti in navdušiti za tatice, vladuče in moritke, s katerimi je morala biti v ječi, ker da ji sploh in umljivo kakršnokoli tolstojanstvo.

Nam je pa lahko razumljivo, da si ni umljivo, saj zadošča, da se je postavila na stališče gospe, ki gleda od zgoraj navzdol na svojati in ki je torej nekaj »boljšega«, iz »boljših« krogov, tudi kadar nima opraviti naravnost z zločinci.

Zakaj smo si zamerili? Ne zato, ker je neokusno opisovala, kako so njene sojetnice odlagale ponoti umetne zobe in kite in kazale svojo revščino v obnošenih blazah, ampak zaradi tega, ker je tatice in vladuče in moritke kar z imeni navajala ter povrh še pljuvala nanje. Ne, to ni nikakultura srca, ako vzamemo tudi s stališča boljšega meščanskega ukusa, da o tolstojanstvu niti od daleč ne govorimo. Je le obrekovalna plehoba, podana v senzacijskeželnem podlistkarstvu za ljudi, ki so istotako brez resnične kulture. Gospa pisateljica je razgaljevala ene jetnice, ni pa pomislila, da razgalja še najbolj sebe. Zato nam še na misel ni prišlo, da bi od nje zahtevali tolstojanstva ali česa podobnega.

Poudariti pa smo, da so one ženske nesrečne, če bi bile tudi čisto same krive svoje usode. Treba je imeti dosti poguma, da s prstom kažemo na nesrečnež človeka in se nad njim spitkamo. Ako smo tudi sami pravičnejši, tega ne delamo. Res pa je, da se še vedno ponavljá zgodba o farižeju, ki je molil: O bog, pogled mene, ki sem pravičnejši in imenitnejši od cestničarja pri vratih templjev!

OBOROŽEVANJE V JUGOSLAVIJI. — Kakor poročajo iz Prage, je baje Francija dovolila jugoslovanski vladi kredit v znesku 300 milijonov frankov. En del te svote bi služil za nakup 150.000 pušk. Za take igrače je vedno dovolj denarja. Za šolstvo in druge koristne naprave ga seveda ni!

KAKO SE DOSEŽEJO »ZMAGE«. — V Turinških avtomobilskih tvornicah »Lancia« so se vrsile volitve v notranjo komisijo. Vsed sistemov, ki jih uporabljajo fašisti ob takih prilikah, je bila postavljena samo njihova lista, ker razrednozavedni delavci se niso udeležili volitev. Od 1278 zaposlenih delavcev jih je glasovalo za fašistično listo samo 477. — To je pač najlepši dokaz, kako je priljubljen sindikalizem črnosrajčnikov.

